

Leidraad NVJ voor de inrichting en doelstelling van een lokaal mediafonds

De NVJ juicht het van harte toe dat lokale en regionale besturen initiatieven ontplooiën voor (financiële) fondsen om de journalistieke functie op lokaal niveau te ondersteunen.

We zijn als beroepsgroep van mening dat deze steun –tenminste tijdelijk- hard nodig is en kan bijdragen aan de vervulling van een belangrijke publieke taak in de lokale democratie. Om ervoor te zorgen dat dergelijke fondsen ook het gewenste effect sorteren, willen we in deze leidraad een aantal aanbevelingen geven, die besturen kunnen benutten bij de inrichting van een dergelijk fonds. Uiteraard is het ook mogelijk om persoonlijk contact op te nemen met de NVJ bij verdere vragen.

Bovenregionaal/ landelijk indien mogelijk

Idealiter wordt in de optiek van de NVJ een fonds bovenregionaal of zelfs landelijk ingericht. Om onpartijdigheid te waarborgen is een fondsbestuur, dat geen enkele verbinding heeft met lokale belangen, waar journalisten op gericht zijn, immers een voordeel.

Bovendien ontwikkelt een (groter) fonds ervaring bij de toepassing van criteria en spelen synergie-voordelen een rol.

Het is dus te overwegen om een bestaand landelijk opererend fonds de opdracht te geven om de toewijzing voor hun rekening te laten nemen. (Fonds bijzondere journalistieke projecten, Matchingfonds De Cooperatie of Stimuleringsfonds vd Journalistiek)

Ook is het te overwegen met andere gemeenten of op provinciaal niveau gezamenlijk een fonds in te richten.

Borg de onafhankelijkheid

Om te voorkomen dat de schijn van afhankelijkheid/beïnvloeding wordt gewekt, is het cruciaal om de toewijzing van gelden in handen te leggen van een geheel onafhankelijk bestuur, die geen directe verbinding of belangen heeft met de lokale politiek, het lokale bedrijfsleven of andersoortige organisaties, die lokaal actief zijn. Mocht bij een aanvraag toch sprake zijn van een (indirect) belang bij een van de bestuursleden, dan dient deze zich te verschonen.

Verder is het raadzaam dat tenminste 1 bestuurslid een journalistieke achtergrond heeft, doch uiteraard niet (meer) in de betreffende regio actief is. De NVJ kan eventueel hierin bemiddelen.

Zorg voor een 0-meting

Voorkomen moet worden dat publiek geld gebruikt wordt om private partijen te bevoordelen. Bovendien dient de publieke bijdrage daadwerkelijk de gesignaleerde journalistieke functie te verbeteren. Het is daarom raadzaam een 0-meting te doen mbt de lokale journalistieke situatie. Hoeveel redacties en hoeveel individuele (freelance) journalisten zijn op dit moment actief in uw regio? Het Stimuleringsfonds vd Journalistiek kan u helpen bij deze 0-meting. <https://www.svdj.nl/onderzoek/>

Level playing field

Het is zeer te prefereren om zoveel mogelijk in de regio actieve spelers toegang te geven tot het fonds. Dus, met de 0-meting als graadmeter, zouden aanvragen van zowel publieke als commerciële spelers, digitaal, RTV of print en redacties en freelancers toegang moeten hebben tot het fonds.

Daarbij is een toewijzing zo dicht mogelijk bij het redactionele budget te prefereren, zodat niet de infrastructuur (drukkers, rtv-studio, distributie) of commerciële activiteit, maar de publiek relevante journalistieke inspanning wordt ondersteund.

Toewijzingscriteria

Idealiter wordt steun verleend op een zo structureel mogelijke wijze. Hoe verder het fonds wegblijft van de inhoud van een specifiek journalistiek project, hoe beter. Het is immers primair aan de journalistiek om de inhoud en importantie van een bepaald project of onderwerp te bepalen en bij voorkeur niet aan een fondsbestuur, laat staan aan de politiek.

Daarom is de NVJ voorstander van steunmogelijkheden, die zich uitstrekken over langere periode en niet inhoudelijk van een concrete (onderzoeks)opdracht zijn/worden voorzien.

Het principe, waarbij slechts dient te worden vastgesteld of een bepaalde journalist zich richt op een bepaalde regio/stad/wijk en het fonds een bijdrage doet in de totale loon/redactiekosten, vormt in onze ogen de meest optimale vorm.

Mocht er wel gekozen worden voor de vorm van project-subsidies, zorg dan voor een zeer laagdrempelige procedure en een niet op de inhoud gerichte aanvraagmethodiek, zodat de onafhankelijkheid geborgd blijft en een freelance- journalist eenvoudig een aanvraag kan doen. (zie de systematiek van Matchingfonds De Coöperatie als voorbeeld <https://decooperatie.org/matchingfonds/voorwaarden-matching/>)

Die bijdrage kan dan het beste de vorm krijgen van een matching-bedrag, zodat het fonds zich niet hoeft te buigen over het bestaansrecht van de uiting/ het werk van de journalist.

Uitgangspunt is dat een deel van de inkomsten van andere bronnen komt (adverteerders/abonnees) en dat er dus al een zeker publiek is voor de publicaties. In Denemarken wordt succesvol met dit principe gewerkt (link naar artikel over Deens model)

Professionaliteit en onafhankelijkheid:

Redactiestatuut

Om ook bij de aanvragende partij er zeker van te zijn dat deze in onafhankelijkheid en volgens journalistieke beginselen werkt, is het aan te bevelen om het hanteren van een redactiestatuut als voorwaarde te stellen. Niet alle hyperlocals of kleinere publicaties hanteren een dergelijk statuut, dus het kan ook aangeboden worden in de vorm van een modelstatuut, dat bij aanvraag onderschreven dient te worden. De NVJ kan een dergelijk modelstatuut voor verschillende mediatypes aanleveren <https://www.nvj.nl/themas/werknemerschap/redactiestatuten>

Honorering makers

Een behoorlijke honorering van is geen garantie voor kwaliteit, maar wel een voorwaarde. Het maken van een zorgvuldig en grondig journalistiek product vraagt tijd en vakmanschap, anders is de meerwaarde ten opzichte van breed beschikbare (niet onafhankelijke) informatie non-existent. Dat betekent dat bij de beoordeling van begrotingen ook gekeken moet worden naar reële ureninvesteringen en fatsoenlijke honorering van de betrokken professionals.

Een indicatie voor een redelijk uurtarief is te vinden in de cao uitgeverijbedrijf en cao omroep en de daaraan gerelateerde NVJ tariefcalculator voor freelancers:

<https://www.nvj.nl/ondernemerschap/tarief/tarievencalculator-0>

Zorg voor een laagdrempelige procedure voor kortlopende (onderzoeks)projecten: Journalistieke projecten hebben vaak urgentie en zijn bij aanvang niet altijd uitgekristalliseerd. Daarbij past niet een lange procedure, waarbij weken wachttijd en allerlei formulieren moeten worden ingediend.

Beter is het om te werken met een uitgangspunt van vertrouwen en referenties, die de journalist aanlevert; dat kan een bekend publicatieplatform zijn, een collega-journalist of een eerdere aanvraag. (zie hiervoor, de methode van Matchingfonds De Cooperatie)

Innovatief het mag duidelijk zijn dat innovatie broodnodig is in de journalistiek, dus aanvragen, die ervoor zorgen dat lokale journalistiek een duurzame toekomst tegemoet kan gaan, zijn altijd toe te juichen. Wees u er echter van bewust dat dit soort aanvragen een intensief begeleidingstraject vergen. Het Stimuleringsfonds vd Journalistiek heeft hier veel ervaring mee opgedaan, dus het is te overwegen om dit soort aanvragen door te verwijzen danwel in nauw overleg af te handelen met het Stimuleringsfonds.

Meer informatie/ vragen?

De NVJ staat u graag persoonlijk te woord bij vragen. Neem contact op met Thomas Bruning of Pauline Niels voor meer informatie. tbruning@nvj.nl 020-3039731 of pniels@nvj.nl 020-3039730